

VOTIVNA SLIKA POŽARA ŠKOFJE LOKE IZ 19. STOLETJA

Votivnih slik o požarih v Škofji Loki je kar nekaj. Najbolj je znana tista o požaru na Spodnjem trgu leta 1698. Znale so še take slike v Loškem muzeju o požaru v bližini Kapucinskega mostu leta 1837 in malo kasneje na Studencu.

Votivne slike ali podobe so naredili ali naročali verni prebivalci s prošnjo ali zaobljubo (ex voto) k raznim zavetnikom - priprošnjikom proti raznim nevarnostim. Tako je splošno znano, da je zaščitnik proti požaru sv. Florjan. Sv. Nikolaj (Miklavž) je pregovorno patron na vodah in gorah, kar pomeni proti vsem naravnim nesrečam. In ravno ta dva sta upodobljena na velikem, obnovljenem banderu, velikosti en meter krat en meter in pol v župnišču v Škofji Loki. Gasita požar, ki je nastal na severi strani mesta Škof-

Votivna slika požara Škofje Loke iz 19. stoletja (del bandera v župnišču v Škofji Loki; foto Aki v letu 2002)

je Loke, nekje okoli uršulinske cerkve oz. danes Blaževe ulice. Nad obema je okronana sv. Marija z Ježuškom v naročju. Ali je bilo to župnijsko, cehovsko - stanovsko ali kakšne svetne ali cerkvene družbe, še ni odgovora brez pregleda arhivov. Precej gotovo lahko zapišemo, da je povod za nastanek tega bandera požar v Škofji Loki v fari sv. Jakoba, saj je na drugi strani bandera podoba sv. Jakoba, prepoznavna tudi vrsto zadnjih let na župnijskih oznanilih. Za Ločane je pomembna tudi zaradi tega, ker je v desnem spodnjem kotu veduta dela mesta Škofje Loke.

Slikar je motiv Škofje Loke zajel zelo realno iz točke sedanjih stopnic na zahodni strani od zdravstvenega doma v Škofji Loki na Koširjevo cesto. Verjetno jo je skiciral na neko podlago in jo šele tako prenesel na bandero. Slika v primerjavi z dejanskim stanjem v naravi kaže neverjetno usklajenost slike in realnosti, skoraj kot fotografija.

Na veduti je Škofja Loka predstavljena od Kapucinskega predmestja na S, do stopnic na Peklu in Špitala na Spodnjem trgu na J ter od pomola, kjer stoji

Zdravstveni dom na V, do vrha Lubnika na Z. Vsi objekti so narisani v ustrezni perspektivi in razmerju. Slikar je narisal Škofjo Loko kot ob močnem poletnem soncu.

Takoj spodaj na desni je Stara cesta z ograjo pri sedanjem Tehniku. Opazna je strmina, ki se zravnja z malo opazno v levem kotu Selško Soro. Večja ravnina na drugi strani reke je prostor nekdanje Rajtšole in za njo mogoče z vodo napolnjen obrabni jarek, t. i. Graben, katerega dele je še možno videti na več mestih. Na vzhodni strani niza hiš na Spodnjem trgu so svetlejšje izpostavljene: povsem na levi Špital, nato Prajerca in Kašča. Hiše med prvima dvema so slabše vidne. Kaj predstavlja stavba z visokim vhodom in le dvema oknom v nadstropju pred Špitalom? Mogoče fužino na Studencu? Fronta dvonadstropnih hiš z visoko podkletitvijo od cerkve sv. Jakoba na severu tja do srednjeveškega komuna na jugu je predstavljena tako, kot je še danes. Katere so stavbe v nadaljevanju tega niza? Opazni sta dve samostojni precej visoki hiši z vmesno nizko prekinitvijo. Cerkev kot ena osrednjih stavb nima več gotske strehe, za katero vemo, da so jo leta 1794 zamenjali z baročno. Stavbe pod grajskim hribom zahodno od Mestnega trga so vidne le po strehah. Opazen je vzhodni del samostana in uršulinska cerkev, zgoraj pa grad oz. vzhodni pravokotni stolp, ostali grad pa že zakriva svetniški oblak. Grad še ni povezan s stavbami (stopnicami!) s samostanom.

Požar, ki ga je slikar predstavil kot švigajoč plamen skoraj do strehe zvonika sv. Jakoba, naj bi bil visok 30 do 40 metrov. Zvonik je dejansko visok 56 metrov. Veter naj bi gnal ogenj z območja med samostanom in Blaževo ulico proti severu, kar je rešitev, saj v tej smeri ni toliko hiš kot proti jugu. Mogoče je tako izražena zahvala sv. Florjanu in sv. Nikolaju, ki sta odganjala ogenj od mestnih hiš.

Kateri požar kaže naša slika? Običajno so take slike vezane na tedanje, sodobne požare. Med leti po pozidavi renesančne strehe zvonika leta 1794 in konec 19. stoletja, ko so nune kupile grad, je bilo nekaj požarov. Najbolj znan je tisti iz leta 1837 v Kapucinskem predmestju. Glede na to, da je slikar posamezne objekte tako točno narisal, je možno, da ni bil domačin in je na bandero požar narisal na napačnem mestu, ali pa je vezan na kakšen drug požar. Na vsak način to ni zadnja beseda o tej sliki. Mogoče se bodo našli kje še kakšni drugi viri, ki bodo pomagali k bolj natančni določitvi starosti te upodobitve.

Zahvaljujem se našemu župniku, g. Jožetu Miklavčiču, da je dovolil fotografiranje in Foto Aki v Škofji Loki, ki je naredila posnetek bandera in hrani tudi negativ.